

22. maj 2024 kl. 05.00

Kommentar af

Knud Aarup og Arbejde Adler: Socialt udsattes palliative behov overses i sundhedsvæsenet

Kun er yderst sjældent når de socialt udsatte frem til enten hospice eller andre palliative tilbud. Det betyder, at udsatte mennesker får en meget sværere og ofte også mere smertefuld død, og det er der flere forklaringer på, skriver Dorte S. Andersen og Knud Aarup.

Socialt udsattes palliative behov overses i kontakten med sundhedsvæsenet. Måske fordi de sociale problemer overskygger den helbredsmæssige situation i mødet mellem udsat menneske og sundhedsprofessionel, skriver Dorte S. Andersen og Knud Aarup. Foto: Niels Ahlmann Olesen/Ritzau Scanpix

Knud Aarup

Debattør, hovedbestyrelsesmedlem, Røde Kors Danmark, bestyrelsesmedlem den selvejende institution Måløvsgård, faglig leder, Altingets socialpolitiske netværk, fhv. direktør, Socialstyrelsen

Dorte Schønning Andersen

Sekretariatschef, Landsforeningen Arbejde Adler

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning. Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler.

Søren har haft et mangeårigt og stort forbrug af alkohol, som har givet ham et rigtigt dårligt helbred. Efterhånden som han bliver stadig mere svækket af sit alkoholoverforbrug, bliver det også svært at klare sig i egen bolig.

Han klager tiltagende over ondt i brystet og henvender sig derfor ofte akut på hospitalet, men kontakten er dårlig, fordi han er ofte beruset, når han ankommer.

“

Antallet af voksne, som lever et liv i stofmisbrug og overforbrug af alkohol og med forskellige sociale eller psykiske problemer, er over 70.000.

Dorte S. Andersen og Knud Aarup

Hhv. sekretariatschef i Landsforeningen Arbejde Adler og debattør samt tidligere direktør i Socialstyrelsen

En dag insisterer en ledsager på, at Søren bliver undersøgt grundigere, og det viser sig, at Søren et uheldeligt syg af kræft og har kort tid tilbage at leve i. Hospitalet udskriver ham imidlertid, uden at der tages stilling til hans palliative behov og sidste levetid. Fordi han er så syg og lever som enlig, kan han ikke passes i hjemmet. Derfor får han plads på Arbejde Adlers Aflastning.

På grund af sit forbrug af alkohol, er Søren betydeligt hukommelsessvækket og derfor ikke klar over, at han er syg og døende. Aflastningsafdelingen tager sammen med hans eneste pårørende initiativ til at søge en hospiceplads, og Søren kommer på venteliste.

På grund af ventetid kommer hans ophold i aflastningen til at strække sig over cirka tre uger. Imens samarbejdes der med palliativt team på hospitalet. Da Søren endelig flyttes til hospice, er han meget svag og dør få dage senere.

Søren levede et svært liv og fik en tilsvarende svær afslutning på livet. Sådan går det for rigtig mange af de voksne, som lever de mest udsatte liv.

Det handler rapporten Værdig livsafslutning for socialt udsatte skrevet af Dorte S. Andersen og Bjarne Kohl om, og det var emnet for en stor konference før Påske med knap 200 deltagere.

Der er mange, som står i Søren's situation - både i livet og når døden nærmer sig. Antallet af voksne, som lever et liv i stofmisbrug og overforbrug af alkohol og med forskellige sociale eller psykiske problemer, er over 70.000.

Det er dokumenteret, at mange af disse voksne får ikke en tilstrækkelig støtte af velfærdssamfundet og sundhedsvæsenet, og Arbejde Adlers rapport viser en række fællestræk ved gruppen af voksne udsatte:

Flertallet er mænd, som lever alene. Er det stadig kontakt til familie eller netværk, er relationerne i reglen få, tyndslidte og præget af mange års svigt fra den udsattes side. Rigtigt mange har eller har haft problemer med alkoholoverforbrug og/eller stofmisbrug. Hovedparten er multisyge (somatisk og psykiatrisk) med flere kroniske lidelser. Når de kommer på hospitalet eller på aflastning, er det ofte på grund af forværring.

Mange socialt udsatte har svært ved selv at kontakte sundhedsvæsenet, eller forstå og overskue deres egne udrednings- og behandlingsforløb. Blot det at ringe til egen læge, kan være en umulig opgave. Når de modtages til aflastning, er de ofte underbehandlede, fordi de ikke har magtet at søge hjælp eller har afvist hjælp og omsorg gennem længere tid.

Mange af dem har udviklet fysiske og/eller kognitive funktionsnedsættelser, så det efterhånden også er blevet svært at bo i eget hjem. Hjemmet kan i øvrigt være så kaotisk og urenligt, at en omfattende bolig-social rengøring er nødvendig parallelt med aflastning og behandling.

En konsekvens af disse forhold er, at mange af disse udsatte personer bliver plejkrævende i en "ung" alder. Det er ikke ualmindeligt at situationen bliver umulig allerede omkring de 50 år.

Arbejde Adlers erfaring er desuden, at de udsatte voksne i den sidste livsfase, sjældnere får identificeret deres palliative behov - at de derfor ikke henvises til den palliative pleje og omsorg, som deres helbredssituation reelt lægger op til.

I ikke-udsatte menneskers liv er det efterhånden almindeligt, at man dør hjemme og sjældent alene. De mange eksempler på stor pårørendeopmærksomhed og den frivillige indsats fra Røde Kors' eller Ældresagens vågetjenester, betyder rigtig meget for, at kun få dør alene.

Desuden er der efterhånden en del danskere, som dør på hospice i trygge og fagligt kompetente rammer. Arbejde Adlers rapport peger imidlertid på, at det kun er yderst sjældent, at de socialt udsatte når frem til enten hospice eller andre palliative tilbud. Det betyder, at udsatte mennesker får en meget sværere og ofte også mere smertefuld død, og det er der flere forklaringer på.

“

Det er kun yderst sjældent, at de socialt udsatte når frem til enten hospice eller andre palliative tilbud.

Dorte S. Andersen og Knud Aarup

Hhv. sekretariatschef i Landsforeningen Arbejde Adler og debattør samt tidligere direktør i Socialstyrelsen

For det første har gruppen af udsatte sjældent familie eller netværk, der kan tage initiativ til at søge et palliativt tilbud. For det andet opleves socialt udsatte ofte som vanskelige at rumme i ordinære palliative tilbud. Blandt andet fordi aktivt misbrug, alvorlig psykisk sygdom og meget alternativ livsførelse kan være svært at forholde sig til.

Desuden er det Arbejde Adlers erfaring, at socialt udsattes palliative behov overses i kontakten med sundhedsvæsenet. Måske fordi de sociale problemer overskygger den helbredsmæssige situation i mødet mellem udsat menneske og sundhedsprofessionel. Konsekvensen er, at socialt udsatte – døende og med palliative behov – ikke får de tilbud om pleje og omsorg, som andre borgere får i samme situation.

Dette er ikke et velfærdssamfund værdigt. Derfor vil vi opfordre regering, folketing og kommuner til at sikre at alle kan få en værdig død i Danmark. Det kræver flere tiltag:

Vi skal sikre at udsatte voksne får adgang til palliativ behandling på linje med andre. Det kræver først og fremmest en indsats fra regionerne og hjemmeplejen.

Erfaringer fra udlandet viser, at det også kræver, at der etableres særlige palliative tilbud med specifikke kompetencer i forhold til udsathed for eksempel misbrug, psykisk sygdom og hjemløshed.

Endelig skal vi generelt forbedre manglen på lighed i sundhed, så udsatte mennesker kan blive diagnosticeret og behandlet som alle andre.

Knud Aarup

Debattør, hovedbestyrelsesmedlem, Røde Kors Danmark, bestyrelsesmedlem den selvejende institution Måløvgård, faglig leder, Altingets socialpolitiske netværk, hhv. direktør, Socialstyrelsen

Dorte Schønning Andersen

Sekretariatschef, Landsforeningen Arbejde Adler

NYESTE JOB

Politisk konsulent hos
Socialpædagogerne

Hovedstaden 10. juni

Mediehuset Altinget
søger
studentermedhjælper til...

Hovedstaden 23. maj

Vicedirektør med særligt
ansvar for Hjertecentret

GENITOR

Hovedstaden 21. maj

Konsulent med stort
engagement i sociale
investeringer, impact o...

Hovedstaden 1. juni

NYHEDSOVERBLIK

Omdiskuterede adhd- og autisme-klinikker er ude af ny psykiatriaftale. Men Moderaterne tror stadig, de kan blive til virkelighed

Regeringens forslag om særskilte adhd- og autismeklinikker er ikke blevet en del af den nye psykiatriaftale. I stedet er det nu Sundhedsstyrelsens eksperter, der skal udforme indsatsen. Moderaternes ordfører holder dog stadig døren på klem for klinikkerne.

Oskar Hammer Sylvestersen og Simon Lessel

Gik du glip af pressemødet? Her er 8 nedslag fra psykiatriaftalen

Det lettilgængelige tilbud udvides, der kommer nye patientrettigheder til børn og unge, og så skal kommunerne oprette nye afklaringspladser. Få overblikket over de nye tiltag i psykiatriplanen her.

Simon Lessel og Oskar Hammer Sylvestersen

Værdighedsreformens store lakmusprøve venter på gaden, hvor man er ligeglad med forvaltningen

Kommentar Ask Svejstrup

Svend Brinkmann: Derfor er antallet af ADHD-diagnoser eksploderet

Kommentar Svend Brinkmann

Regeringens psykiatriplan er en fuser

Kommentar Kasper Grubak Jensen

Der er måske stadig håb for EU-lov mod diskrimination af personer med handicap

Oskar Hammer Sylvestersen

Socialpædagogernes formand genvalgt til toppen af international fagbevægelse

Navnnyt Nynne Madsen

Moderaterne-profil vil stille op til regionalvalget

Navnnyt Malte Dan Møller Henriksen

Vis mere

Karina Lorentzen Dehnhardt spørger:**Hvad mener ministeren om at fratage frivilligcentrene muligheden for at ansætte fleksjobbere med refusion?****Carl Valentin** spørger:**Hvad mener ministeren om, at flere kommuner ikke længere bevilliger stemmetræning til transkønnede?****Katrine Daugaard** spørger:**Er der en uhensigtsmæssig incitamentstruktur på anbringelsesområdet?****Katrine Daugaard** spørger:**Er ministeren tilfreds med kvaliteten af den ny handicapundersøgelse?****Pia Kjærsgaard** spørger:**Skal ældre i Langeland Kommune, der har behov for en nødkaldsknap, ikke fremover kunne benytte sig af det til hjemmeplejen?****A MEST LÆSTE SOCIAL**

- 1. Svend Brinkmann: Derfor er antallet af ADHD-diagnoser eksploderet**
- 2. Se listen: Her er de 100 bedst lønnede embedsfolk**
- 3. Gabestok eller vigtig journalistik? Derfor bringer vi embedsfolks løn**
- 4. Minister løfter lidt af sløret for reform: Millioner skal få flere udsatte i småjob**
- 5. Elever med autisme: Vi er før blevet tabt på gulvet. Med ny reform risikerer vi at blive tabt igen**

A JOB

VIS ALLE

Politisk konsulent hos Socialpædagogerne

Socialpædagogerne Hovedstaden

Mediehuset Altinget søger studentermedhjælper til...

Altinget Hovedstaden

Vicedirektør med særligt ansvar for Hjertecentret

Re...

GENTOR

Konsulent med stort engagement i sociale...

Den Sociale Investeringsfond Hove...

Direktør, Danmarks Apotekerforening

Da

GENTOR